דיני ממונות בשלשה פרק ראשון סנהדרין יב.

מסורת הש"ס

(א) היה ר' מאיר אומ' כל"ל. רש"ל. (ב) (ר"ה ז. תוספ' פ"ב), (ג) [פי' על מאחר זה ע' ערוך ערך זג ג), ד) ל"ל ביתו, ה) לתס תוספתא פ"ב ע"ש, ו) [שנת כנו: וש"נ], ז) [תוספתא סם ופקלים פ"ח ה"ב], ח) של בית ר"ש נ"ג כל"ל. רש"ל, ט) [מדרי נג: ע"ש], י) תוספתא פ"ב ע"ש, כ) [מ"ב ד], ל) בס"ל: שמה, מ) ולא עיכבו ג' לנופות אלא כל"ל. רש"ל, נ) [ל"ל נמליאל], ס) [ל"ל שמה], ע) עי' רש"ש.

תורה אור השלם

1. ואיש בָּא מִבַּעַל שָׁלִשָׁה וַיָּבֵא לְאִישׁ הָאֱלֹהִים לֶחֶם בְּכוּרִים עֶשְׂרִים לֶחֶם שְׂעֹרִים וְכַרְמֶל בְּצִקְלֹנוֹ וַיֹּאמֶר תֵּן לָעָם וְיֹאכֵלוּ

מלכים ב ד מב

2. וְלִשְׁלֹמֹה שְׁנֵים עָשָׂר נְצָבִים עַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְכִלְכְּלוּ אֶת הַמֶּלֶךְ וְאֶת בֵּיתוֹ חֹדֶשׁ בַּשָּׁנָה יִהְיֶה עַל הָאֶחָד לְכַלְכֵּל:

מלכים א ד ז

3. גֵּר כִּי גֵר הָיִינוּ בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם וְעַתָּה מִי יִתֵּן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי וְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן וּנְצַבְתֶּם אֶחָד אֲשֶׁר בָּאָרֶץ:

מלכים א ד יט

4. כִּי מְרִבִיאֶיהָם רַבּוּ מֵאֹפָרִים וּמִנְּשֶׁה יְשַׁשְּׁכֹר וּזְבֻלֻן לֹא הִטְהָרוּ כִּי אָכְלוּ אֶת הַפֶּסַח בְּלֹא כַּכָּתוּב כִּי הִתְפַּלֵּל יְחִזְקִיָּהוּ עֲלֵיהֶם לֵאמֹר יְיָ הַטּוֹב יְכַפֵּר בְּעַד:

דברי הימים ב ל יח

גליון הש"ס

גמ' יצאו בשלום. בערוך סם הגירסא יצא בשלום: רש"י ד"ה בא מרקח וכו' מב"ר"א. מגילה דף ו ע"א: ד"ה ותשבו נשר וכו' חיל פרסים. בערוך ערך זג כתב ל"ל עכגן המטר הטשר מסמים:

הגהות הב"ח

(א) גמ' לתס נכוכים עפרים לחם שעורים וכרמל בצקלונו וגו' ואין לך: (ב) תוס' ד"ה ומפני וכו' שלא היו מוליאין כמה מינין: (ג) ר"ה שעיבר וכו' דע"ז מעשה כמת בפ' ר' עקיבא ואע"ג דטומאת עי"ז מדרבנן שמא מאיתה שעה גזרו כל"ל:

מוסף רש"י

אין מעברין את השנה לפני ראש השנה. אין מעיינין כלומר לחדיע לגולה שעיבור כ"ל את השנה, שלא יאמרו הדבר על אחר הבא (ר"ה ז.). אבל מפני הדרחק. שמתחידין שלא יגזרו גזרים מלוכה כ"ל או שגרוך הגשיא למלך המלך ואין מעברין אל"כ ירלה נשיא (שם). אין מעברין אלא אדר. אין מוסיפין חדש על השנה אלא אדר, לכתיב שמור את חדש האביב. חדש המתוך לאביב עבר שינא אביב בזמנו (שם). אחד ממונה על כולם. היא שוריה כן נתן המלוך למעלה (מלכים א ד יט. וגו'ד: רב ושמואל). משם ראיה. בתמיה (סוכה כח.).

עין משפט נר מצוה

צה א ב ג מיי' פ"ד מהל' קידוש החדש הל' יג.
צו ד ה מיי' שם הל' טו:
קן ו מיי' שם הלכה ז וס"ל הלכות מילת מקדש הלכה ח:
קא ז מיי' שם:

רבינו חננאל

בשני רעבון תניא ר' מאיר אומר ואיש בא מבעל שלישה ויבא לאיש האלהים עשרים לחם שעורים וגו' ומפני מה לא עיברה אלישע מפני כי שנת בצורת היתה והכל רצין אחר הגרנות ואין חשבון בני אדם בחבואה חדושה אלא בחשבון החדשים שבכל שנה ושנה ואם תעבר יתרחק חדש הגרנות וישבר לב בני אדם כי אומרים עדיין נשאר עד הגרנות כך וכך ומיקרין השער לסיקן אין מעברין: זוג בא מרקח פי' שני תלמידי חכמים באו מטבריא כדגרסי' במגילה רקח זו טבריא ותפשן נשר. יש מי שאומרים עכבן המלך כי נשר הוא מלך. כדכתיב הנשר הגדול. ויש מי שאומרים עיכבן המטר הנושר מן השמים ובידן דברים הנעשים בלוז היא תכלת וציצית ובזכוכם יצא מידם הוזג ההוא לשלום בלא היזק ועמוסי יריכי נחשון כלומר נשיאי בני דוד המתיחסין מזרע נחשון ביקשו לעבר ולהוסיף חודש על שנה זו ולא הניחם אדומי זה כלומר מנעם שר אדום המושל עליהן אבל בעלי אסופות והן החכמים כדכתיב דברי חכמים כדרבונות וגו' נאספו וקבעו להם נציב אחד בירח שמת בו אהרן. כלומר אעפ"כ נתקבצו החכמים וקבעו עיבור בירח אב הוא החודש החמישי ירח שמת בו אהרן הכהן. הנה החכמים עיברו השנה בחדש אב קודם ר"ה כי חדשים ואיך שנו בחיצונה ואם עיבורה לפני ר"ה אינה מעוברת ופריקין חשובי מחשבי קודם ר"ה ולא מגלו אלא אחר ר"ה. תוב מקשינן אהא דתנינן אין מעברין משנה לחברתה. מעשה בר' עקיבא שעיבר ג' שנים זו אחר זו ואמרו חכמים לר' שמעון משם ראיה מפני שב"ד ישובין ומחשבין אחת אחת בזמנה. פי' אע"פ שהורה ר' עקיבא לעבר ג' שנים זו אחר זו לא נגמר הדבר אלא בישיבת ב"ד בכל שנה ושנה וקבעתם לה בעיבור בגון זו שהסכימו לעבורה בחודש אב ולא גילו הדבר אלא אחר ר"ה. ויש להקשות והלא שנינו אין מעברין ג' שנים זו אחר זו איך עיברו חכמים בהוראת ר' עקיבא ג' שנים זו אחר זו פי' מפני שסוד העיבור בנוי לעבר בכל מחזור של י"ט שנה ז' שנים מעוברות כדי להשוות שנת הלבנה לשנת החמה. ושלא להוסיף ושלא לגרוע על ז' שנים מעוברות וחל להיות באותה העת י"ד למחזור שהיא שנת עיבור רעבון ולא עיבורה ושנת ש"ו היתה שביעית ושנת י"ו

בשני רעבון תניא [ו]רבי אומר [ז]ואיש בא מבעל שלישה ויבא לאיש האלהים לחם בכורים עשרים (ח) לחם שעורים וגו' ואין לך קלה בכל ארץ ישראל לבשל פירותיה יותר מבעל שלישה ואף על פי כן לא בברה אלא מין אחד תאמר חטים תלמוד לומר שעורים שמא תאמר לפני העומר תלמוד לומר [ח]תן לעם ויאכלו אחר העומר היה אמור מעתה ראויה היתה אותה שנה שתתעבר ומפני מה לא עיברה אלישע ששנת בצורת היתה והיו הכל רצין לבית הגרנות ת"ר [ט]אין מעברין את השנה לפני ראש השנה ואם עיברוה אינה מעוברת [י]אבל מפני הדחק מעברין אותה אחר ראש השנה מיד ואעפ"כ אין מעברין אלא אדר איני והא שלחו ליה לרבא זוג [כ] בא מרקח ותפשו נשר ובידם דברים הנעשה בלוז ומאי ניהו תכלת בזכות הרחמים ובזכותם [ל]יצאו בשלום ועמוסי יריכי נחשון בקשו לקבוע נציב אחד ולא הניחן אדומי הלז אבל בעלי אסופות נאספו וקבעו לו נציב אחד בירח שמת בו אהרן הכהן חשובי מחשבי גלויי לא מגלו מאי משמע דהאי נציב לישנא דירחא הוא דכתיב [מ]ולשלמה שנים עשר נציבים על כל ישראל וכלכלו את המלך ואת [נ](אנשיו) חדש בשנה והכתיב [ס]ונציב אחר [אשר] בארץ רב יהודה ורב נחמן חד אמר אחד ממונה על כולם וחד אמר כנגד חדש העיבור ת"ר [ע]אין מעברין את השנה לא משנה לחברתה ולא שלש שנים זו אחר זו אמר רבי שמעון מעשה ברבי עקיבא שהיה חבוש בבית האסורים ועיבר שלש שנים זו אחר זו אמרו לו [פ]משם ראיה [צ]ב"ד ישבו וקבעו אחת אחת בזמנה תנו רבנן [ק]אין מעברין את השנה לא בשביעית ולא במוצאי שביעית אימתי רגילין לעבר [ר]ערב שביעית [ש]של בית רבן גמליאל היו מעברין במוצאי שביעית ובפלוגתא דהני תנאי דתניא [ת]אין מביאין ירק מחוצה לארץ ורבותינו התירו מאי בינייהו אמר רבי ירמיה חוששין לגושיהן איכא בינייהו [א]תנו רבנן [ב]אין מעברין את השנה מפני הטומאה רבי יהודה אומר מעברין אמר רבי יהודה [ג]מעשה בחזקיה מלך יהודה שעיבר את השנה מפני הטומאה ובקש רחמים על עצמו דכתיב [ד]כי מרבית העם רבת מאפרים ומנשה יששכר וזבולון לא הטהרו כי

ראויה היתה אותה שנה שתתעבר. וא"ת מנ"ל דילמא אביב הוא דלא הוה אכל פירות האילן ותקופה הוו כתיקונן ואמרינן דעל אחד מהן אין מעברין וי"ל דמסתמא כיון דבעל שלישה הקלה שבארץ ישראל לא ביכרה אלא מין אחד ש"מ דפירות האילן נמי לא הוו וא"ת ודילמא ביהודה הוא דלא הוו אכל בעבר הירדן ובגליל הוו וי"ל דהא נמי שמעינן מבעל שלישה שהיא הקלה אלא ביכרה: **ומפני** מה **לא** עיברה אלישע. וא"ת ומנא לן דלא עיברה וי"ל דאם איתא דעיברה אי אפשר שלא היו מוליאין (ב) בכמה מינין אחר העומר: **אין מעברין אלא** אדר. וכל שאר החדשים אין מעברין דכתיב (אסתר ג) לחדש שנים עשר הוא חדש אדר ואי מעברין אחת משאר החדשים לא הוי אדר שנים עשר: **לא** משנה לחברתה. פי' בקונטרס שנה זו שאינה צריכה להתעבר אין מעברין כדי לתקן שנה הבאה ואין הלשון משמע כן אלא נראה דמייירי לחשב דאין מתחשבין בשנה זו על שנה שלאחריה ואע"ג דלא מגלין מ"מ אין מחשבין לסמוך על אותו חשבון שלא לעשות חשבון אחר:

ולא שלש שנים זו אחר זו. פירוש לקופות שלא יבא ניסן ופסח באמצע הקיץ כדפי' בקונטרס וק"ק דאמאי אריא שלא אפי' שתים נמי ועוד דקאמר ר' שמעון מעשה בר' עקיבא שעיבר ג' שנים לקופות וכיון דהדרו ליה כ"ד ישבו וקבעו כל אחת בזמנה פי' ולא לקופות היו ואין הלשון משמע כן ונראה דלשון אחר בפי' בקונטרס דאין מעברין ג' שנים היינו שאין קונין בפסח אחת לחיות שלש שנים מעוכרות כל אחת בזמנה (ו)ולפי' זה לא יתכן מה שפירש משנה לחבירתה דמשמע דמודה ר"ש בריש:

חוששין לגושיהן. פי' הקונטרס דמטמא בהאל וקשה דתניא במסכת אהלות (פ"ב משנה ג) דגוש הבא מאחר העמים מטמא במגע ומשא אבל לא באהל והא דמשמע בפ"ק דשבת (דף טו: ושם) וכמזיר (דף נד: ושם) דטומאת באהל היינו דווקא באחר העמים אבל אם הביא מעפרה לאחר ישראל לא טמא באהל אין צריך לומר דהכא דמיירינן לגושיהן היינו שלא יטמאו במגע ומשא:

שעיבר השנה **מפני הטומאה.** פי' בקונטרס שיטמאו בע"ז דע"ז (ג) מטמא בפרק ר' עקיבא (דף פכ.) כמת אע"ג דטומאת ע"ז מדרבנן מאותה שעה שמא גזרו עליה דהא דרים ליה התם מקראי דדברי הקבלה וירושלמי אמר דגולגלתו של אדוני היוסי מלאו תחת המזבח ומיתה שהרי (בע"ז) היו יכולין ליטהר ולמה עיברוה והא קני בהזאת שלישי ושביעי ואפר פרה לא היו חסרים דכל בית ראשון עמד להם אפר פרה דמשה כדאמר (פרה פרק ג משנה ה) דשניי' עשה עזרא ושמא לא היה להם הדבר מזומן ליטהר: כהן

של בית רבן שמעון (ה) **מעברין במולאי שביעיות.** ואין מוששין אם כילה היבן דקסבר מביאין ירק ומבואה ממולה לאדם לאדם יראל מאותה שהכלו חדעו בשביעית והתירם עומר של שביעית: **מאי ביניייהו.** במאי פליגי: **מוששין לגוייהו.** שמא יבא עמה מגוש אדם העמים שטמטמא באהל וטמא טהרות של ארץ ישראל: **מפני הטומאה.** כגון שהיה נשיא חולה ואמדוהו למות ערב הפסח או (ו)שני ימים קודם ויהיו טמאים או שהיה רובן טמאים בסוף אדר וכלתה אפר הפרה ואינן יכולין לגאולו עכשיו פרה אדומה אין מעברין בכך אלא יעבו בטומאה: **שעיבר אם השנה מפני הטומאה.** שנטמאו בימי אחז אביו מעבודה זרה שלא חשש לתורה והיה מזקיקו מחזיק לגוטנ ודע שלא יפפיקו כולן לגא וליטהר עד הפסח ועיבר השנה: **וכקש רחמים על עלמו.** שיתמלל לו העון. ולקמן [ע"כ] פריך הוגיל ואמר רבי יהודה מעברין למה ביקש רחמים על עלמו: כי

מוצאי שביעית ולא עיברו בהן נמצא שלא עיברו בכל המחזור אלא גו"ח ר"א שהן ד' שנים בלבד ולא נשארו במחזור זולתי שלש שנים לפיכך עיברו אותן ג' שנים זו אחר זו למלאות ד' שנים מעוברות במחזור: ת"ר אין מעברין לא משנה לחברתה ולא ג' שנים זו אחר זו א"ר שמעון מעשה בר' עקיבא כו' וזה שפירשנו הוא הנכון ואע"פ שיש מפרשין פירוש אחר לאר דסמכא הוא דחיי הוא מכמה פנים כי יש שפפרש בענין הזה ועברו ב"ד למחזור אע"פ ששביעית היא אמרו חכמים לר' שמעון (כי ישימם) משם ראיה ב"ד ישבו וקבעו כל אחת ואחת בזמנה כלומר לא סמכו על מה שעיבר ר' עקיבא אלא ישבו ב"ד וחשבו שנה הראויה לעבר עיבורה והשאר נשארו פשוטות זה כלו לאו דסמכא הוא: ת"ר אין מעברין את השנה בשביעית ולא במוצאי שביעית של בית רבן גמליאל היו מעברין בשביעית ובפלוגתא דהני תנאי דתניא אין מביאין ירק מחוצה לארץ ורבותינו התירו להביא ירק מחו"ל תנא קמא כת"ק ורבותינו כר"ג: פי' אחר כשהיה ר' עקיבא חבוש חל להיות שביעית בשנת י"ד למחזור י"ט ויוכל לאחריה בשנת ט"ו למחזור י"ט ושנת י"ו היא מוצאי יובל ושלחו לר' עקיבא והורה אין מעברין בשביעית ולא ביובל ולא במוצאי יובל הלכך מעברין שנת י"ז י"ח י"ט שלא נשאר במחזור זולתם: **אין** מעברין את השנה מפני הטומאה ואם

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com